

i wyniki doświadczeń, osiągnięte przez Sp. Akc. „Akwawit”. Po wyczerpującej dyskusji uchwalono pozostać przy dotychczasowych podstawach skazania spirytusu i prosić laboratorium Dyrekcji P.M.S. o przeprowadzenie szczegółowych i wyczerpujących badań nad możliwością i celowością zamiany części zasad pirydynowych na wydawniejszy fenyl- karbolumin, który według badań Sp. Akc. „Akwawit” daje się z większą trudnością usuwać ze spirytusu skażonego niż zasady pirydynowe. Próby dostarczone przez Sp. Akc. „Akwawit” zatrzymano w podkomisji.

Podkomisja norm chemicznych dla cementu portlandzkiego.

Protokół posiedzenia z dn. 14 marca 1925

Obecni: poseł prof. E. Trepka, prof. J. Zawadzki, prof. Fedorowicz, prof. Struszyński, dyr. Tymieniecki, asyst. Pol. Konarzewski.

Posiedzenie zajął przewodniczący Komisji Technologji Chemicznej, poseł E. Trepka, wyjaśniając ogólne zasady Komisji oraz szczegółowe zadania podkomisji norm chemicznych dla cementu portlandzkiego.

Uchwalono kooptować do podkomisji:

Profesora Politechniki Ludwika Szperla, docenta Uniwersytetu p. Kowalskiego i dyr. Antoniego Eigera.

Na przewodniczącego podkomisji jednogłośnie wybrano prof. L. Szperla, na sekretarza p. asystenta Konarzewskiego.

Wszystkim członkom podkomisji rozdano odbitki dwóch projektów norm chemicznych dla cementu portlandzkiego, przyjętych przez Wojskową Komisję Normalizacyjną, oraz przez podkomisję cementową przy Komisji materiałów i wyrobów budowlanych. Po dokładnem zapoznaniu się z przedstawionymi projektami, względnie po przeprowadzeniu badań eksperymentalnych — odbędzie się ponowne posiedzenie podkomisji.

Na wniosek prof. J. Zawadzkiego, podkomisja postanowiła zwrócić się do P. K. N., za pośrednictwem Komisji Technologji Chemicznej, w następujących sprawach:

1) w sprawie konieczności dopełnienia norm ogólnych dla cementu (ogłoszonych w № 8 i 10 „Przeglądu Technicznego” z r. 1925) — przepisami o metodach i środkach pobierania prób do badań.

Opracowanie takich przepisów powinno być powierzone podkomisji norm chemicznych dla cementu portlandzkiego.

2) w sprawie potrzeby opracowania norm przeliczenia wyników analizy zapraw cementowych, wapiennych i mieszanych — na objętościowe stosunki materiałów użytych do zapraw, a więc cementu, piasku i t. d.

W sprawie przepisów odbiorczych dla turbin parowych¹⁾.

Prof. A. Rogiński.

(Ciąg dalszy do str. 40 N)

VI. Pomiary prężności i temperatur.

49) Prężność pary dolotowej mierzy się zapomocą manometru kontrolującego, który wskazuje nadciśnienie w kg/cm^2 . Jego podziały w granicach mierzonych ciśnień należy w miarę potrzeby sprawdzać.

50) Rozrzedzenie w skraplaczu mierzy się zapomocą próżniomierza rtęciowego, przyłączonego do króćca dolotowego skraplacza. Poprawki na temperaturę słupa rtęciowego są niezbędne.

51) Termometry służące do mierzenia temperatury pary, skroplin i wody chłodzącej powinny być sprawdzone z dokładnym lub wzorcowanym termometrem.

52) Termometry powinny być tak osadzone, by w wąskich rurociągach sięgały niżej środka, zaś w szerokich najmniej do 100 mm włąb ciała poddawanego pomiarom.

Przy mierzeniu wysokich temperatur, należy zanurzyć cały słup rtęci, w przeciwnym razie otrzyma się zbyt niskie odczyty. Gdyby to jest niemożliwe, do odczytanej temperatury dodaje się poprawkę według wzoru:

$$\Delta t = \frac{1,4 c (t - t')}{10,000},$$

gdzie c oznacza ilość stopni (podziałek) Cels., które przypadają na niezanurzony słup rtęci, t — temperaturę odczytaną na termometrze głównym, t' — temperaturę odczytaną na termometrze pomocniczym, którym się mierzy temperatura niezanurzonej części; obie w — skali Celsusza. Przytem kulka termometru pomocniczego winna leżeć około środka niezanurzonego słupka rtęci i obydwie termometry powinny być w tem miejscu owinięte sznurem azbestowym.

53) W normalnych warunkach ruchu (biorąc pod uwagę rdzewienie) używa się do zakładania termometrów rurek o grubych ściankach i nadmiernym prześwicie. Przy próbach odbiorczych, przeciwnie, powinny być używane rurki o cienkich ściankach i wąskim prześwicie, w celu szybkiego oddziaływania krótkotrwałych wahań temperatury. Przestrzeń pomiędzy termometrem a wnętrzem rurki zapełnia się rtęcią, jeżeli temperatura nie przekracza 350° (rtęć wrze przy 357°), albo odpowiednim łatwotopliwym metalem. O ile przestrzeń ta nie będzie zapełniona, można uniknąć cyrkulacji powietrza przez zakrycie otworu pokrywą azbestową, owinięcie termometru sznurem azbestowym, lub t. p.

54) Rurki termometrów powinny być opatrzone gwintem gazowym o średnicy $\frac{3}{4}$ cala. Zewnętrzne końce rurek i otaczające je części metalowe nie powinny zbyt blisko wystawać, by nie obniżać ich temperatury w pobliżu termometru; zewnętrzna część rurki powinna być dobrze otulona.

(d. n.).